

MÜHENDİSLİK FELSEFESİ VE ETİK

M. Atmaca¹, S. Can¹, S. Çankaya¹, Y. Demet, İ. Ertem¹, A. Hazma¹, N. İpek¹, İ. Karababa¹, E. Kırsaç¹,
B. Mumcu¹, M. Özdemir¹, C. Tekkeli¹, A. A. Varol¹

¹Elektrik Mühendisleri Odası, Etik Komisyonu, Ankara, etik@emo.org.tr

ÖZET

Mühendislik hizmetleri toplumsal yaşamın her alanında belirleyici yer tutmaktadır. Sorunların çözümlenmesinde toplumda onlardan çok şey beklemektedir. Bunlara karşın mühendisler kariyerlerine uygun, kendilerine maddi olanağın da dışında mesleki doyum sağlayacak iş olanaklarına, genelde, sahip olma şansı bulamamaktadırlar. Meslek yaşamları sorunlarla doludur. Bu olumsuzluklar karşısında mühendisler, sorunlarını çözmek için, verilenle yetinmeyip konumlarını ve toplumsal koşulları derinlemesine sorgulayıp gerçekleri ortaya koymalıdır.

Anahtar Sözcükler: Mühendislik Felsefesi, Mühendislik ve Etik, Mühendislik ile Etik İlişki, Mühendisliğin Ortaya Çıkışı, Etik Nedir?

ABSTRACT

ENGINEERING PHILOSOPHY AND ETHICS

Engineering services have been taking place in every field of social life. The society has been expecting a great deal of things from the engineers for analysing and solving the problems, as well. In spite of these, the engineers can hardly find a chance to have job opportunities not only for material prosperity, but also for their professional satisfaction. They have plenty of problems in their professional lives. Regarding these negative conditions, the engineers should reveal the realities after examining their social conditions and positions thoroughly to solve their problems, without being satisfied with they already have.

Key Words: Engineering Philosophy, Engineering and Ethics, Relationship Between Engineering and Ethics, Come Out of Engineering, What is Ethics?

GİRİŞ

Etik konusu, son yıllarda yaygın bir şekilde tüm kurum ve kuruluşların gündeminde yer almaktadır. Bu kapsamda meslek etikleri, iş etikleri, bilim etiği, yazım etiği, davranış ilkeleri vb bir çok etik kategori yaratılmaktadır. Böylece ulusal ve küresel boyutta, “etik tamlamalar” üretme niteliğinde bir süreç başlatılmış olmaktadır. Bu alanda siyasi erk de konunun gerisinde kalmamak için “Kamu Görevlileri Etik Kurulu” Yasasını çıkararak yürürlüğe koydu. Şimdi beklenti Parliamentonun bir an önce “Siyasi Etik, yahut siyaset etiği yasasını çıkartmasıdır.

Etik üretme çalışmaları, insanlar arası ilişkilerde, insanların tutum ve davranışlarını yönlendiren değerler ve ilkeleri, kategorik olarak sınıflandırıp, yaşamın değişik alanlarına ait etik kodları, yahut davranış ilkeleri yaratmaya yönelik çalışmalardır. Böylece insanın sahip olması gereken bütünsel değerinin, güç odaklarının değer yargılarına göre esnekleştirilmesi, başka bir deyişle, insanı, esnek bir kişilik ve ahlak yapısına doğru yönlendirilmesi gündeme gelmektedir.

EMO çatısı altında, değişik meslek disiplinlerinden oluşan çalışma grubumuz, üç yıldan beri, meslek etikleri üzerinde çalışmaktadır. Konuyu önce Elektrik, Elektronik ve Bilgisayar Mühendislerinin uyması gereken “davranış ilkeleri” hazırlamak üzere ele aldık. Çalışmalarımızı ve somutu yakalamak için tartışmalarımızı derinleştirdikçe, insan ilişkilerinin temelinde yer alan değer ve ilkeler bütünü olan etiği, dar davranış kalıplarına indirgemenin, insanın tutum ve davranışlarını belirlenen kurallar doğrultusunda yönlendirmeye çalışma anlamına geleceği, bu tutumunda, insanın kişiliğini ve değer ifade eden bütünlüğünü zedelemekten öte bir anlam taşımayacağı görüşüne vardık. Bu görüşlerin ışığında, konuyu tarihi ve toplumsal gelişim süreci içinde ve bütün boyutlarıyla ele alarak değerlendirmeye yöneldik.

Çalışma grubumuz, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası’nın “mühendislik felsefesi ve etik”i, 10. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayında, tartışmaya açmasını konuya getirilen yeni bir boyut olarak

Mühendislik Felsefesi ve Etik

değerlendirmiştir. Bu yaklaşımı yeni bir boyut olarak değerlendirmemizin nedeni, genel meslek etiği anlayışı içinde, kategorik, uygulamaya yönelik kurallar üretmenin ötesine geçerek, konuya başka bir açıdan bakma gereksiniminden kaynaklanmaktadır.

Bu açıdan yaklaşarak mühendisliği, üretim sürecinde ve üretim biçimi içinde üretim – bilim ve teknoloji - toplum bütünselliğinde diyalektik yöntemle ele alıp irdelemeye çalışacağız.

Böylesi bir işe girişmemizin nedeni; felsefeciliğe soyunma hevesinden değil, felsefenin ulaşılamaz, ancak feylesofların tartışabileceği, yaşamdan uzak, karmaşık bir bilim dalı olmadığına inanmamızdan kaynaklanmaktadır. Ayrıca, yaşamda, olay ve olgulara biraz daha derinlemesine bakma, nedenlerini sorgulayıcı bir yaklaşımla irdeleme, mühendisin düşünce sistematığının doğasında bulunmaktadır. Bir düşünür, felsefeyle uğraşmanın, kişinin en azından olaylara normalde beklenenden daha derinlemesine bakmaya gayret etmesi anlamına geleceğini söylemektedir.(Billington, 1997) Bizde öyle yapmaya çalışacağız. Bu yaklaşımla etik ve Mühendisliğe bakacak olursak;

Bu yaklaşımla etik ve Mühendisliğe bakacak olursak; Etik insanlar arasında ilişkilerin temelinde somut olarak aldığı yerden daha fazla, soyut “felsefi bir kavram” olarak tanımlanmaktadır. Bu tür tanımlama etiğin felsefe tarafından yaratıldığı gibi bir soyutlamayı çağrıştırmaktadır.

Oysa insanlar arası ilişkilerle ortaya çıkan töreler, değerler, inançlar ve benzer olguların niçin, neden, nasıl türü sorgulanması felsefeyi doğurmuştur.

Süreç içerisinde; toplumsal değişim ve dönüşümlerin etik ve ahlak üzerine etkileri, toplumlarda ahlaklılık türlerin araştırılması ahlak sosyolojisini doğurmuştur.

Kısaca yaşamda var olan etik ve ahlak felsefe ve sosyoloji bilimleri tarafından kavramlaştırılmışlar bunun sonucunda etik ve ahlak üzerinde derinlemesine çözümlenmeler yapma olanağı doğmuştur.

Mühendislik ise felsefe ve sosyoloji tarafından yeterince incelenip çözümlenici sonuçlara ulaşmayı sağlayacak düzeyde kavramsallaştırılamamıştır.

Mühendisliğin üretim sürecindeki yerini, sınıfsal/ toplumsal konumuna ya da katagorik ayrımlarını sağlıklı olarak değerlendirebilmek için, onun, tüm ilişkilerini, bu ilişkilerin zamana ve ekonomik-toplumsal koşullara göre değişim ve dönüşümlerini, felsefi ve sosyolojik açıdan ele alarak derinlemesine irdelemek gerekmektedir.

MÜHENDİSLİK VE MÜHENDİSLİK FELSEFESİ NASIL TANIMLANABİLİR?

Mühendis üretim sürecinin etkin bir ögesidir. **Üretim** insanların varlığını geliştirerek sürdürebilmesi için zorunlu olan gereksinmelerini karşılamak amacıyla doğayı değiştirme sürecidir. Bu çaba aynı zamanda insanın doğayı değiştirirken kendisini de değiştirme sürecidir.

Mühendisler toplumsal süreçte, sanayi devrimiyle ortaya çıkan bilim ve teknolojiyi üretime uygulayan insanlardır. Üretim kitlesel nitelik kazanması, bilim ve teknolojiadaki gelişmelerin üretim alanında belirleyici konuma gelmesi, bunların toplumlarda yarattığı dönüşüm ve gelişmeler mühendise önemli bir statü kazandırmıştır.

Ali Artun, mühendislikle ilgili çalışmasında, “Keynes’in öngördüğü refah devleti modelinin, kitle üretimini tüketebilecek zamana ve imkana sahip olan, eğitim, sağlık gibi temel ihtiyaçları sağlanan, piyasa karşısında korunan, örgütlü/sendikalı bir çalışanlar kesimini esas aldığını, çağdaş proletarya gibi çağdaş mühendisin de, 2. Dünya savaşı ertesinde, doruğuna ulaşan bu ortamda olgunlaştığını”(Artun, 1997) belirtmektedir.

1970’lerden sonra, devlet öncülüğünde ve koruması altında, planlı sanayileşmeye dayanan ulusal kalkınmacı modeller geçerliğini kaybetmeye başlamıştır. Bundan sonra iş gücünün esnek üretim, esnek istihdam modeline göre örgütlenişi mühendisin de üretim ve istihdamını olumsuz yönde etkilemiştir.

Bu gün, genelde, mühendislerin çalışma yaşamında mesleki eğitimlerine yaraşır, bilgi ve becerileriyle uyumlu iş bulma, ya da bilgi ve becerilerini üretim alanında kullanarak tatmin edici bir yaşamı sürdürebildiklerini söylemek pek olanaklı değildir. Ayrıca mühendisler, iş bulma zorluğu yanında işsiz kalma riski, kariyerine uygun iş ve görev üstlenememe, düşük ücretle çalışmaya zorlanma gibi pek çok sorunla karşı karşıyadırlar.

Bu gibi pek çok sorun, kaçınılmaz olarak, ele alınıp derinlemesine irdelemeye başlandığında mühendisliğe felsefi açıdan yaklaşmış olunacaktır.

Mühendis eğitilmiş, eleştirel akla sahip, doğa gibi olay ve olguları da analiz etme ve bunlardan senteze varma erginliğini kazanmış bir insandır. Dolayısıyla mühendis sorunları çözüm olanaklarıyla birlikte gören, olanakları en verimli şekilde kullanan insandır.

“Mühendisçe düşünmek”, “mühendisçe bakmak” vb deyimler olay ve olgulara eleştirel aklın ışığında sorgulayıcı bir yöntemi anlatmaktadır. Bu da felsefi bir bakış açısını gerektirir. Her halde mühendislik felsefesi denebilecek bir felsefe dalı böyle bir sorgulama temeli üzerinde gelişebilecektir.

Mustafa Günay, felsefeyi, insanın yaşamına kazandırdığı bakış açısı olarak tanımlıyor ve şöyle diyor: “felsefeyi başlatan, insanın sorduğu ve yanıt aradığı bazı sorulardır... başka bir deyişle insan düşünmeye, soru sormaya başladığı zaman, felsefenin de kapısını aralamaya başlamış olmaktadır.”

Yazar tanımlamasına Nermi Uygur'un yaşam felsefesi adlı kitabında yaptığı bir alıntıyla devam ediyor. "İnsan yaşar. Bitkiler, hayvanlarsa yalnızca canlıdır. İnsan niçin, neye göre, nasıl yaşayacağını araştıran bir varlıktır" (Süregiden, 2002)

Felsefenin yaşamla doğrudan bağına kuran bu yalın tanımlama temelinde mühendisler, kendilerini daha iyi tanımlamak ve mesleki kimliklerini ortaya çıkarmak amacıyla; üretim sürecinde ve üretici güçler arasındaki yerlerini, üretim ilişkilerini, üretim ilişkilerine dayalı üretim biçimini, egemen ideolojiyi, kendilerine verilen değerle kendi değeri arasındaki farkı, kısaca yaşamdaki yerlerini kavramak ve kavratmaya yönelik olarak kapsamlı bir sorgulama sürecini başlatmak durumundadırlar.

Bu sorgulama içinde, yaşadıkları sorunlar, sorunların nereden, neden ve nasıl kaynaklandığı, sorunlarının bugünlerini ve geleceklerini nasıl etkileyeceği ve bunlara karşı düşünülen çözüm önerileri, kendilerine düşen sorumluluklar da açıklıkla ortaya konmuş olacaktır.

Böyle bir arayış içinde, kendilerini ve toplumsal süreçleri tarihi perspektifle sorgulamaya başladıklarında, yaşamı felsefi bakış açısıyla değerlendirmeye almış olacaklardır.

Bu sorgulama kaçınılmaz olarak etik temelde ve ahlaki sorumluluk duygusuyla yapılmak zorundadır.

Bu sorunların tartışıldığı ortamda, **etik**, daha öncede belirtildiği gibi, küresel boyutta gündeme getirilmek, sözü edilen etik kategoriler yaygınlaştırılmak istenmektedir.

Burada dikkati çeken nokta, küresel boyutta, bütün etik ve ahlaki değerler çığnırken, hatta ahlak dışı eylemlere seyirci kalınırken, etik kategorilerin öne çıkartılmasındaki mantık yanılmasıdır.

Başka bir açıdan bu etik kategoriler süper güçlerin tüm değerleri yok eden eylemlerini gizlemeye yönelik bir paravan olarak kullanabilecektir.

Etik kategoriler yerine etiğin ifade ettiği anlama yakından bakmak gerekmektedir.

Etik, insanların yaşamlarını birlikte ve barış içinde sürdürebilmeleri için tarihi süreçte toplumsal olarak yarattıkları, benimsedikleri, zora dayanmayan değerler bütünüdür. İnsanların kendi iradeleriyle birlikte yaşama kararlılıklarını yansıtmaktadır. Bu nedenle etiğe toplumsal yaşamda hukuktan da önde bir yer verilmekte ve hukuk, "minimum etik" olarak tanımlanmaktadır.

Ancak etik, bütünlüğü bozulup, alt kategorilere indirgenerek ele alınmakta ve yaratılan yapay değer yargıları insanlara etik olarak kabul ettirilmeye çalışılmaktadır. Bunun nedenlerinin derinlemesine irdelenmesi ve sorgulanması gerektiği kanısındayız ve konuya bu yönden yaklaşmak istiyoruz

Etik, insanlar arası ilişkilerin temelinde yer alan, insanların tutum ve davranışlarını yönlendiren ilkeler, değerler bütünüdür. Ahlak ise, bu tanımlamada, kişinin etik ilkeler temelinde sergilediği bireysel tutum ve davranışlarını ifade etmektedir.

Etik, toplumsal bir süreç olan üretim faaliyetleri içinde, kurulan zorunlu üretim ilişkilerinde diller, dinler, tapınma türleri, törenler, geleneklere benzer biçimde oluşmaktadır. Toplumdan topluma farklılık gösteren etik, tarih içinde tabulardan, şartlanmalardan ayıklanıp olgunlaşarak toplumlara has dinamik bir süreç olarak gelişmektedir.

Etik, toplumların sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel yapıları içinde tüm kategorilerle doğrudan bağlı bulunmaktadır, başka bir deyişle etik, belirli davranış kalıplarına indirgenmiş bağımsız çerçevelerde ele alınabilecek bir kategori değildir.

Ayrıca etik hazır ahlak reçetesi de değildir, etik değer ve ilkeler ithal ve ihraç edilemezler, ancak toplumlar arası ilişkilerle toplumdan topluma geçer ve içselleştirildikleri takdirde toplumların değerleri arasında yer alabilirler.

Etik değerlerin hukuk kurallarından farkı etiğin toplumsal tepkilerle oluşmasındandır. Etik değerlerin çığnmesine karşı yaptırım, yine, toplumsal olarak geliştirilen davranışlarla ortaya konur.

Etik, etik soru ve sorunlar doğrudan insanla ilgili, her gün herkesin yüz yüze geldiği soru ve sorunlardır.

Bu gerçeklik, "yaşamak eylemde bulunmak, eylemde bulunmak karar vermek, karar vermekte ahlaki sorumluluk gerektirir" öz deyişiyle ifade edilmektedir.

Hiç bir insan ahlaki karar verme sorumluluğu dışında kalmaz ve karar verme süreçlerinde tarafsız tutum takınmaz.

Bunlarla birlikte bir insanın eylemlerinin etik temelde sorgulanabilmesi için o kişinin:

- * Başkasının baskısı ve tahakkümü altında kalmadan karar verme özgürlüğüne sahip olması,
 - * İradesinin her hangi bir otoritenin vesayeti veya baskısı altında bulunmaması, başka bir tanımlamayla yaderk bir kişilik yerine özerk bir kişiliğe sahip olması,
 - * Nasıl davranacağı konusunda seçeneklerinin elinden alınmamış olması,
- Gerekmemektedir.

Kısaca sunulan bu ilkeler etik üzerinde görüş birliğine varılan ilkelerdir. Buna karşın etik amaç-araç ilişkisi içinde, fayda etiği, ödev etiği, davranış etiği gibi pek çok dala ayrılmaktadır. Bu ayrışmaların amacı insan ilişkilerini her kesimin çıkarları doğrultusunda yönlendirme isteğinden kaynaklanmaktadır. Her kategori ilkeyi kendi amacına göre yorumlamakta, ilkede buluşmalar bile eylemde buluşmanın koşulunu yaratamamaktadır. Örneğin kapitalist için ahlakın temeli fayda dayanmaktadır. Bir eylem amacına göre değerlendirilir, burada

Mühendislik Felsefesi ve Etik

amaç kardır, kar elde edildi ise eylem ahlakidir. Kimine göre ödev kutsaldır, hiç bir şey ödevin yerine getirilmesine engel olmamalıdır, kimi de öte dünyada, cennette bir yer edinmeyi eylemlerine temel almaktadır. Mühendislerin etik sorumluluklarını tartışabilmek için çalışma koşullarına ve toplumsal/sınıfsal konumlarına bakmak gerekmektedir.

Mühendisler sınıfsal açıdan parçalı, çıkarları bir biriyle çelişen, bir yapı sergilemektedirler.

Bunlardan birincisi kapitalist ilişkiler içinde, çıkarlarını sermayenin çıkarlarıyla özdeşleştiren kesimdir.

Bir başka grup kendi işinde çalışan, hem üretici hem patron konumundaki mühendislerdir. Bunlar ne kapitalist ne de emekçi konumunda olan bir kesimdir.

Asıl çoğunluğu oluşturan kesim, giderek proleterleşen, ücretli çalışan kesimdir.

Bir başka grup ise sermayenin yedek emek deposu konumundaki işsiz mühendislerdir.

Bu parçalı yapının yanında olaya üretim biçimini yönlendiren ideolojiler açısından bakacak olursak: iki temel yaklaşımla karşılaşırız.

Bunlardan birincisi Fordist bakış açısıyla mühendisin konumu. Bu bakış açısıyla ve çok kısa olarak, “mühendisin sağlayacağı tek yarar maliyetleri düşürmek yani para kazandırmaktır. Bunu beceremiyorsa düşük ücret alacak, yoksullaşacak ve belki bir gün işsiz kalacaktır. Bir başka deyişle, bu son durumda mühendis sermaye için var olmayacaktır.” (Köse, Öncü, 2000)

İkinci durum ise T. Veblen’in değerlendirmesiyle, eleştirel aklın temsilcisi olan mühendis, “servet sahiplerinin toplum üzerindeki ideolojik ve maddi hegemonyasını reddederek kendisini, çıkarları servet sahibinin çıkarlarıyla çelişik bir özne olarak yeniden kurar”. (Köse, Öncü, 2000)

İdeolojik olarak birinci grubu benimseyen mühendisler, özerk bir kimliği yansıtamayacakları için, davranışlarını belirleyen ilkeler, bağlı oldukları otoritenin değer yargıları olacak ve bunların dışında bir davranışta bulunmaları söz konusu olamayacaktır. Bu bir anlamda toplumsal etik değerlerinin dışında, genelde, sermayenin çıkarına göre oluşturulan kurallara bağlı olan bir anlayışı kabul etmiş olacaktırlar. Bu gün yaygınlaşan iş etiği, meslek etiği, etik kurullar vb yaklaşımlar bu anlayışın yansımalarıdır.

İkinci olarak, üretimi toplumsal gelişmenin ve toplumsal gereksinmelerin karşılanması olarak kabul eden, çıkarlarını toplum çıkarlarıyla birlikte düşünen mühendislerin tutum ve davranışları gelecekle yönünden önem taşımaktadır.

Bu koşullar altında mühendisler üretim sürecinde ne tür değerlerin egemen olması, bu değerleri egemen kılmak için nasıl bir tutum ve davranış sergilemeleri gerektiğini düşünmek zorundadırlar.

Bu kapsamda, sermayenin dayattığı koşulları kabul edip uygulamaya koymak sorunların çözümüne yeterli olabilecek midir?

Üretimin toplumsal niteliğine uygun olarak, sahip olduğu bilgi ve yeteneklerini, bilim ve teknolojiyi insanlığın gelişimi yönünde kullanabilmenin yol ve yöntemleri ne olmalıdır?

Mühendislerin iş yaşamında, insanlarla ilişkilerinde tutum ve davranışlarını, tercihlerini belirlerken, mühendis kimliklerinin dışında daha bir çok kimliğin sahibi ve bunların sorumluluğunu taşıdıklarını, ekonomik ve siyasi koşulların, toplumsal kültürel etmenlerin de etik karar verme süreçlerini nasıl etkileyeceğini ve bunlara karşı nasıl tutum ve davranışlar sergilenmesi gerektiğini de değerlendirmek zorundadırlar.

Kendi işlerinde çoğunlukla kendi emek güçlerin dayalı çalışan mühendisler de, günlük uğraşlar ötesinde hedefleri açısından da, aynı şekilde karar aşamasında bulunmaktadırlar. Kapitalist sınıf içinde yer almak için sermayenin dişlileri arasında kendilerine şans aramakla, karşı durmak arasında bir seçimdir bu.

Bu alanda etik sorgulamanın, çoğunlukla, seçeneksiz bırakılan çalışanların etik davranışlarından çok topluma etik adı altında dayatılan değer yargıları üzerinde olması gerekmektedir.

İşsizlik en önemli toplumsal sorundur, işsiz insan üretim faaliyeti dışına itilmiş, dolayısıyla varlığı zedelenmiş bir insandır. İnsanları işsizliğe mahkum eden bir sistem, aslında, etik açıdan özürsüz bir sistemdir. Böylesi bir sistemde, istenildiği kadar etik kategoriler hazırlansın, etik yasaları çıkartılsın hiç bir girişim bu insanlık ayıbını örtmeye yetmeyecektir.

Etiği zedeleyen her olgu ve olay insanın bütünlüğüne yapılan bir saldırdır.

Bir toplumda etik değer ve ilkelerin gelişip yerleşmesi ancak özgürlüklerin gelişmesiyle, bu gelişim içinde kişi ve kurumsal özerkliklerin yerleşmesiyle mümkün olabilecektir.

Tepki verme olanakları elinden alınmış, sindirilmiş, kamu alanları baskı altında olan bir toplumda insanlar etik ve ahlak dışı uygulamaların sadece seyircisi olmaktadır.

SONUÇ OLARAK

Mühendislerden, eleştirel aklın ışığında, düşünen, sorgulayan, tasarlayan, planlayan ve uygulayan, üreten insanlar olması beklenmektedir. Bu nitelikteki insanlar eleştirel akıllarını öncelikle yaşadıkları toplumun içinde bulunduğu koşulları, nedenleriyle ve çözüm arayışlarıyla birlikte sorgulamak zorundadırlar. Etik sorumluluk ilk önce bunu gerektirmektedir.

Sokrates, bu gerçeği bundan 2500 yıl önce “**Sorgulanmamış hayat yaşanmaya değmez**” özdeyişiyle dile getirmiştir. Şimdi ise, verilenlerle yetinmeyip, yaşam koşullarımızı sorgulama kaçınılmaz hal almıştır.

KAYNAKLAR

Periyodikler, dergiler:

Doğu Batı Düşünce Dergisi, 1999 Ankara, Etik Sayısı

Mühendisler Pratik ve İdeoloji, 2000 Ankara, Toplum ve Bilim, 85 Yaz Sayısı

Kitaplar:

Artun A., 1999 Ankara, Fordizm ve Mühendisin Dönüşümü, TMMOB Yayınları, s. 19.

Billington R., 1997 İstanbul, Felsefeyi Yaşamak, Ahlak Felsefesine Giriş, (çev. Abdullah Yılmaz) Ayrıntı Yayınları, s. 24.

Cirhinlioğlu Z., 1997 Ankara, Türkiye’de Hukuk Mesleği, Gündogan Yayınları

EMO Etik Komisyonu, Nisan 2004 Ankara, Etik, Ahlak ve Meslek İlkeleri, TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Yayını

Günay M., 2002, Süregiden Felsefe Üzerine Deneme Karahan Kitabevi s. 106.

Köse A. H., Öncü A., Ankara 2000, Kapitalizm, İnsanlık ve Mühendislik, TMMOB, s.51, s.63

Kuçuradi İ., 1999 Ankara, Etik, T. Felsefe Kurumu Yayını,

Sözer Ö., 1992 İstanbul, Felsefenin ABCsi, Simavi Yayınları,

Uygur N., 1995 İstanbul, Felsefenin Çağrısı, YKY,

Teknoloji, 2004 Ankara, TMMOB Yayını ,

Bilim, Bilim Politikası ve Üniversiteler, 1997, Bağlam Yayınları,

Mühendislik Felsefesi ve Etik

BİLDİRİNİN BAŞLIĞI: MÜHENDİSLİK FELSEFESİ VE ETİK

SUNUM YAPAN YAZARI ADI: İHSAN KARABABA

ÖZGEÇMİŞ

1934 Sivas'ta doğdu. İÜ Kimya Bölümünü bitirdi. MTA Genel Müdürlüğünden emekliye ayrıldı. Kimya Mühendisleri Odası (KMO) Başkanlığı, TMMOB Yönetim ve Yürütme Kurulu üyeliği yaptı. 2002 yılında EMO'da kurulan EMO Etik Komisyonu Başkanı seçildi ve komisyonun 2 dönemdir başkanlığını yürütmektedir. Komisyon; çalışması sırasında Etik Ahlak ve Mesleki Davranış İlkeleri (tartışma Metni) ile Etik Ahlak ve Mesleki İlkeleri adlı iki kitap yayınlamış, 15 söyleşi, 5 ulusal ve 1 uluslararası bildiri vermiştir. Komisyonun yayınları ve söyleşilerine katılmıştır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ:

Adı – Soyadı (Soyadı sırasına göre sıralanmıştır):

Mustafa Atmaca (Komisyon Yazmanı, İnşaat Müh.), e-posta: atmaca@muhendislikyayin.com

Sümmani Can (Orman Müh.),

Seyit Çankaya (Elektronik Müh.), e-posta: seyit.cankaya@emo.org.tr

Yasemin Demet (Elektrik-Elektronik Müh.) e-posta: yasemin.demet@emo.org.tr

İlker Ertem (Maden Müh.), e-posta: ilkertem@yahoo.com

Ahmet Hamza (Elektronik Müh.), e-posta: ahmet.hamza@emo.org.tr

Necati İpek (Elektronik Müh.), e-posta: necati.ipek@emo.org.tr

İhsan Karababa (Komisyon Başkanı, Kimya Yük. Müh.), e-posta: ihsan.karababa@emo.org.tr

Esat Kırsaç (Kimya Müh.), e-posta: kirsac@superonline.com

Barış Mumcu (Elektronik Müh.), e-posta: baris.mumcu@emo.org.tr

Mustafa Özdemir (Elektrik Müh.), e-posta: mustafa.ozdemir@emo.org.tr

Cemil Tekkeli(Elektrik Müh.), e-posta: cemil.tekkeli@emo.org.tr

Ahmet Altay Varol (Elektrik Müh.) e-posta: ahmet.varol@emo.org.tr

Yazışma Adresi: Elektrik Mühendisleri Odası İhlamur Sokak No:10/1 . 06640,Kızılay/ Ankara

Telefon: + 90 312 425 32 72

Faks: + 90 312 425 32 72

e-posta:etik@emo.org.tr